

โรงเรียนประเคราะห์

โรงเรียนประเคราะห์ คือกลุ่มโรงเรียนที่เลือกเข้ามาอยู่ในโครงการพัฒนาการศึกษา กลุ่มโรงเรียนดังกล่าว จะได้รับความช่วยเหลือเพื่อจะเป็นตัวอย่างสำหรับการปรับปรุงโรงเรียนอื่นๆ ต่อไป กลุ่มโรงเรียนนี้มีทั้งหมด ๔ หน่วย คือ

สถาบันฝึกหัดครู	๑	แห่ง
โรงเรียนอาชีวศึกษา	๑	แห่ง
โรงเรียนมัธยมวิสามัญศึกษา	๒	แห่ง
โรงเรียนมัธยมสามัญศึกษา	๒	แห่ง
โรงเรียนประถมศึกษา	๒	แห่ง

ผู้ตั้งชื่อ "โรงเรียนประเคราะห์" คือหลวงสวัสดิศาสตราศตพรุทธิ (สวัสดิ์ สุมิตร) ซึ่งดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมวิสามัญศึกษาในขณะนั้น

คำว่า "ประเคราะห์" ถ้าเป็นคำนามแปลว่า ความเพียรที่แก่กล้า การยกย่อง การเชิดชู ตรงข้ามกับ "นิเคราะห์" ซึ่งแปลว่า การกำราบ การลงโทษ การข่มขู่ เป็นคำกริยาแปลว่า ยกย่อง ประดับประดอง (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕)

ความเป็นมา พ.ศ. ๒๕๐๑ กระทรวงศึกษาธิการได้เริ่มโครงการพัฒนาการศึกษา (เรียกชื่อย่อว่า ค.พ.ศ. : General Education Development Project - G.E.D.) ขึ้นเพื่อปรับปรุงการศึกษาด้วยความคิดเห็นร่วมกันว่า "การปรับปรุงการศึกษานั้น จะได้ผลเต็มที่ หากทุกกรม กอง แผนก และหน่วยต่างๆ ของกระทรวงศึกษาธิการ ได้ร่วมประสานงานกระทำพร้อมกันไปทุกชั้นทุกตอน และทุกประเภทของการศึกษา" กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ตั้งคณะกรรมการขึ้น ๒ คณะคือ

๑. คณะกรรมการอำนวยการโครงการ มีปลัด

กระทรวงศึกษาธิการในขณะนั้น (ม.ล.ปิ่น มาลากุล) เป็นประธานกรรมการ

๒. คณะกรรมการดำเนินงานโครงการพัฒนาการศึกษา มีอธิบดีกรมวิสามัญศึกษาในขณะนั้น เป็นประธานกรรมการ

ความมุ่งหมายของโครงการพัฒนาการศึกษา

๑. เพื่อช่วยยกระดับการศึกษาของประเทศให้สูงขึ้น อันจะเป็นเหตุหนึ่งที่จะช่วยในการยกระดับเศรษฐกิจของประเทศ และช่วยในการปกครองแบบประชาธิปไตย

๒. เพื่อช่วยสร้างศูนย์การศึกษาในส่วนภูมิภาค โดยปรับปรุงโรงเรียนประเคราะห์ และตั้งหน่วยศึกษานิเทศก์ท้องถิ่น ให้มีสมรรถภาพดีเป็นตัวอย่าง และเป็นที่ยังของโรงเรียนอื่นๆ ในภาคนั้นได้

๓. เพื่อช่วยให้ประชาชนมีความภาคภูมิใจในท้องถิ่นอันเป็นภูมิลำเนาเดิมของตน โดยจะช่วยเหลือส่งเสริมความคิดริเริ่ม และการพึ่งตนเองของท้องถิ่นนั้น

๔. เพื่อช่วยวางโครงการการผลิตครู และการอบรมครูประจำการให้เพียงพอและเหมาะสมกับความต้องการของแต่ละท้องถิ่น

โครงการพัฒนาการศึกษานี้จัดเป็นส่วนหนึ่งของ โครงการพัฒนาการศึกษาในส่วนภูมิภาค (พ.ศ.ภ. : Regional Education Development Project including Higher Education-REDPHE) ซึ่งมีมาก่อนแล้ว และได้รับความช่วยเหลือจากองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Education, Sciences and

Culture Or คณะกรรมการ (United S USOM) อยู่

ด้วยเหตุ ประเคราะห์จึงเกิด กล่าวในแต่ละภาคการศึกษา ๑ แห่ง เป็น การศึกษา และ พัฒนาการศึกษ ผู้ตรวจ

ศึกษาธิการ ครูใหญ่

อาจารย์

ผู้แทนสี่

วัตถุประสงค์ ๑. เพื่อ

ระหว่างโรงเรียน

๒. เพื่อ

ให้มีประสิทธิภาพ

๓. เพื่อ

และจำนวน

๔. เพื่อ

ศึกษา

๕. เพื่อ

ต่างๆ ในโรงเรียน

๖. เพื่อ

เป็นประโยชน์

Culture Organization-UNESCO) และ คณะกรรมการบริหารวิเทศกิจ แห่งสหรัฐอเมริกา (United States Operation Mission-USOM) อยู่แล้วด้วย

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น โรงเรียนประ-
เคราะห์จึงเกิดขึ้นโดยรวมกลุ่มโรงเรียนต่างๆ ดัง
กล่าวในแต่ละภาคการศึกษา ซึ่งมีอยู่ทั้งหมด ๑๒
ภาคการศึกษา รวมทั้งหน่วยศึกษานิเทศก์ภาคอีก
๑ แห่ง เป็น ศูนย์พัฒนาการศึกษาของแต่ละภาค
การศึกษา และมีคณะกรรมการดำเนินงานของศูนย์
พัฒนาการศึกษา ดังนี้

ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการภาค

ประธานกรรมการ

ศึกษาธิการจังหวัด กรรมการ

ครูใหญ่และอาจารย์ใหญ่โรงเรียนประเคราะห์

กรรมการ

อาจารย์ใหญ่โรงเรียนฝึกหัดครู

กรรมการและเลขานุการ

ผู้แทนศึกษานิเทศก์ภาค

กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

วัตถุประสงค์ของโรงเรียนประเคราะห์

๑. เพื่อปรับปรุงและส่งเสริมความสัมพันธ์
ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
๒. เพื่อปรับปรุงกิจการ และการใช้ห้องสมุด
ให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น
๓. เพื่อปรับปรุงบุคลากรทั้งในด้านคุณภาพ
และจำนวนให้ได้สัดส่วนกับงานที่ดำเนินอยู่
๔. เพื่อปรับปรุงวิธีสอน และการวัดผลการ-
ศึกษา
๕. เพื่อส่งเสริม และปรับปรุงกิจกรรมพิเศษ
ต่างๆ ในโรงเรียน
๖. เพื่อส่งเสริมการใช้ทรัพยากรท้องถิ่น ให้
เป็นประโยชน์แก่การศึกษา

๗. เพื่อปรับปรุงมาตรฐานของการศึกษาให้มี
คุณภาพสูงขึ้น

๘. เพื่อส่งเสริมการจัดทำ จัดทำ และใช้
วัสดุอุปกรณ์ให้เป็นประโยชน์แก่การศึกษาอย่างเต็มที่

๙. เพื่อส่งเสริมการดัดแปลงหลักสูตรให้ยืด-
หยุ่น เป็นประโยชน์แก่ท้องถิ่นและประเทศชาติ
เป็นส่วนรวม

๑๐. เพื่อช่วยสร้างและดัดแปลงอาคารสถานที่
ให้เพียงพอ และเหมาะสมกับโครงการที่กำลัง
ดำเนินอยู่

๑๑. เพื่อช่วยปรับปรุงการจัดระบบบริหาร
ของโครงการและโรงเรียนในโครงการ ให้กิจการ
ดำเนินไปโดยราบรื่นเป็นผลดียิ่งขึ้น

**ผลของโครงการพัฒนาการศึกษาและโรงเรียน
ประเคราะห์**

หลังจากเริ่มโครงการพัฒนาการศึกษา เมื่อ
พ.ศ. ๒๕๐๑ และสิ้นสุดโครงการใน พ.ศ. ๒๕๐๕
แล้ว ได้มีการประเมินผลงาน สรุปได้ดังนี้

๑. ครูส่วนมากตระหนักในความจริงว่า
ความรู้ไม่มีที่สิ้นสุด จึงเริ่มกระตือรือร้นในการที่
จะปรับปรุงตัวเอง ให้มีสมรรถภาพเหมาะสมกับ
หน้าที่การงานของตน

๒. โรงเรียนทุกโรงเรียนดีขึ้นตามระดับชั้นของ
โรงเรียนในเรื่องความสะอาด ความงาม การจัด
ระเบียบ เครื่องมือและอุปกรณ์การสอนวิชาต่างๆ
ตลอดจนวิธีสอน

๓. นักเรียนได้รับความเอาใจใส่จากครูมาก
ขึ้น ทั้งในด้านวิชาการ และความประพฤติ

๔. โรงเรียนส่งเสริมกิจกรรมร่วมหลักสูตร
มากขึ้น เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของนักเรียน
ให้ได้สมดุล

๕. ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน-
ชนมีมากขึ้น โดยเฉพาะในด้านประถมศึกษา

ลากุล)

พัฒนา
เป็น

ึกษา
ะเทศ
ารยก
รปก-

ภูมิ-
ระตั้ง
ดีเป็น
ภาค

ภูมิใ
ยจะ
ของ

และ
กับ:

เนิ่ง
าค
eve-
Edu-
ะได้
สตร์
:d
:d

๖. โรงเรียนประถมศึกษาส่วนมากได้ขยายอาคารสถานที่ เพื่อรับนักเรียนให้มากขึ้น และในขณะเดียวกัน ก็พยายามปรับปรุงคุณภาพของโรงเรียนให้ดีขึ้นด้วย

๗. ครูใหญ่และครูในโรงเรียนประจำหรือตลอดจนเจ้าหน้าที่ต่างๆ ที่ร่วมทำงานให้โครงการพัฒนาการศึกษา เช่น ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และศึกษานิเทศก์เข้าใจในวิธีการปฏิบัติและประสานงานอย่างประชาธิปไตยของโครงการดีขึ้น ทั้งนี้จะสังเกตได้จากการแบ่งสายงานความรับผิดชอบ และการประชุมปรึกษาหารือ ในการดำเนินงานของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องเหล่านี้.

เป็นที่น่าสังเกตว่า หลังจากการสิ้นสุดโครงการแล้วใน พ.ศ. ๒๕๐๕ จนปัจจุบัน ผู้เขียนไม่อาจ

หาหลักฐานหรือข้อมูลที่จะชี้ให้เห็นว่า มีการสานต่อความคิดของโรงเรียนประจำหรือไม่ แม้ว่าในช่วงระยะหลังๆ จะมีการรวมกลุ่มโรงเรียนในระดับต่างๆ เช่น ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และวิทยาลัย แต่ก็ไม่อาจกล่าวได้ว่าการรวมกลุ่มโรงเรียนในระยะหลังนี้ เกิดจากผลที่ได้มาจากโครงการพัฒนาการศึกษาในอดีตหรือไม่ และก็มีข้อสังเกตอีกอย่างหนึ่งว่า โรงเรียนประจำในอดีตเป็นการรวมกลุ่มของสถาบันการศึกษาในระดับต่างๆ เข้าด้วยกัน แต่การรวมกลุ่มโรงเรียนในปัจจุบันมุ่งการรวมกลุ่มโรงเรียนในระดับเดียวกัน ผลจากการรวมกลุ่มโรงเรียนในสองลักษณะนี้ อาจเป็นที่น่าสนใจสำหรับนักเรียนที่สนใจจะศึกษาเรื่องนี้ต่อไปโดยเฉพาะ

วรวิทย์ วศิณสรการ

บรรณานุกรม

- คำปราศรัยของหลวงสวัสดิสารศาสตรพุทธิ อธิบดีกรมวิสามัญศึกษาและประธานกรรมการดำเนินงาน ค.พ.ศ. กล่าวในการเปิดการประชุมพิเศษได้รับทุน ICA ที่จะออกไปปฏิบัติราชการตามศูนย์พัฒนาการศึกษา ณ คุรุสภา วันที่ 15 พฤศจิกายน 2503.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, 2525
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. โครงการพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2503.

โรงเรียน
ชั้นผลิตครูประจำ
โดยเปิดโอกาส
ประถม (ป.
ความสามารถแ
ผลิตครูประจำ
ต้องการ

ประวัติ
อนุมิตและประ
วันที่ ๙ กันยายน
หลวงสินธุสงค
กระทรวงศึกษา
๒๔ พฤษภาคม
สอนในปีการศึกษา

ในระยะ
สถานที่เรียนเ
ที่โรงเรียนเพชร
ต่อมาได้จัดที่เร
และถนนพิษณุ
ใกล้ๆ กับที่
วังจันทร์เกษม
นี้ว่า "ป.ม."
ฝ.ค.ม.

ผู้ก่อตั้งโ
จิตวา ม.ล.ม
หัวหน้ากองกา
กระทรวงศึกษา
ว่า ในขณะ